

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Художньо-педагогічний факультет
Кафедра образотворчого та декоративно-прикладного
мистецтва**

Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**УКРАЇНСЬКИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ МИСТЕЦЬКІ
ПРОСТОРИ:
ІСТОРІЯ, ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА**

Український та європейський мистецькі простори: історія, теорія, практика: Тези III Всеукраїнської науково-практичної конференції / упоряд. О. А. Сташук, Л. В. Крайлюк. – Рівне: РДГУ, 2019. 220 с.

Упорядники:

Сташук О. А., кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ;

Крайлюк Л. В., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

До збірника увійшли матеріали наукових пошуків у галузі мистецтвознавства, музеєзнавства і культурології, мистецької педагогіки та практики дослідників Києва, Полтави, Жешува (Польща), Нового Сончу (Польща), Харкова, Івано-Франківська, Острога, Запоріжжя, Рівного.

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО, ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, ДИЗАЙН

1. **Стоколос Надія**, доктор історичних наук, професор кафедри культурології та філософії Національного університету «Острозька академія», **Шеретюк Руслана**, доктор історичних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Набутки садово-паркового мистецтва Волині крізь призму діяльності Вацлава Борейка (перша половина XIX ст.)*.
2. **Ямборко Ольга**, кандидат мистецтвознавства, доцент ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». – *Образотворчий стиль килимів Олександра Саєнка 1920-х років*.
3. **Істоміна Галина**, кандидат мистецтвознавства, науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ. – *Сучасне професійне і народне мистецтво кераміки в Україні кінця XX – початку XXI століть: глобалізаційні впливи*.
4. **Крайлюк Любов**, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Ремінісценції традиційної монументальної пластики в проєктній графіці Ніла Хасевича*.
5. **Саєнко Тетяна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Народний костюм у творчості художників сучасності*.
6. **Маслова Світлана**, старший викладач Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Ф. Гундертвассер. Поєднання художньої творчості з архітектурною практикою*.
7. **Локшук Ірина**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Західне Полісся: тканини майстрів с. Велимче Ратнівського району*.
8. **Перетяцько Іван**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Філософські основи творчості Густава Клімта (на прикладі «Університетських картин»)*.
9. **Підцерковна Ярослава**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Дерев'яні дитячі меблі тимчасового користування в інтер'єрі поліської хати*.

10. **Чернієнко Віра**, старший викладач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Симпозіум як форма інтеграційних впливів на мистецькі процеси.*
11. **Болкун Наталія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Творчість кременчуцького художника Дмитра Короля в контексті традиційної витинанки.*
12. **Дибач Ірина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Взаємозв'язок людини і природи через призму мистецтва.*
13. **Усенко Олена**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – *Традиції вишивки на Полтавщині.*
14. **Павлюк Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Мистецькі погляди на проблему еміграції молоді.*
15. **Галушко Яна**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Дивосвіт казкових образів Марії Приймаченко в культурному просторі сучасності.*
16. **Яремчук Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Естетизм як стильова домнанта імпресіонізму.*
17. **Клімова Катерина-Алісія**, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Графічний портрет у творчості полтавського художника Миколи Підгорного.*
18. **Лаврук Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Тематика бджільництва у філателії пострадянських країн: історичні аспекти.*
19. **Шепілов Олександр**, магістрант кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Місце живописного натюрморту в інтер'єрі.*
20. **Давидюк Надія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Функціональне призначення батику в країнах Стародавнього Сходу.*
21. **Усик Олена**, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Народний одяг у системі цінностей української культури.*

22. **Карповець Віта**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Інтерпретація творчості Ліни Костенко в українському мистецтві*.
23. **Гаврилюк Василина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Філософія буття та її художні інтерпретації у вічзньому декоративно-прикладному мистецтві*.
24. **Філімонова Дарина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Фотомистецтво Рівненщини: персоналії сьогодення*.
25. **Поздняковська Ольга**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Двері як один зі стилеутворюючих елементів інтер'єру*.
26. **Молдаванцев Владислав**, магістрант кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні підходи до komponування християнських храмових споруд в Україні*.
27. **Сучкова Катерина**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Сюрреалістичне мистецтво Рене Магрітта як джерело творчих інспірацій*

ХОРЕОГРАФІЧНЕ, ТЕАТРАЛЬНЕ ТА МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

1. **Швидків Галина**, Заслужений працівник культури України, доцент кафедри пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету. – *Взаємозв'язок педагогічних принципів видатних фундатора львівської вокальної школи Валерія Висотського та видатного педагога Олени Муравйової*.
2. **Маркевич Лариса**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Модернізація української балетної вистави в 60-80 рр. як переінтонування сфери мислення балетмейстерів*.
3. **Кучина Наталія**, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Музичні фестивалі Рівненщини*.
4. **Легка Ілона**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Сучасні вимоги до методики викладання сценічного танцю в закладах освіти*.

5. **Самохвалова Алла**, старший викладач кафедри хореографії Рівненського державного гуманітарного університету – *Соціальні танці – радість, що дарує українська народна культура.*
6. **Панасюк Анастасія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Макс Ріхтер та Ніко Мьюлі: паралелі творчості.*
7. **Сімакова Світлана**, магістрантка Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди – *Історико-культурні умови формування художнього образу в музичному мистецтві доби класицизму.*
8. **Залевська Вікторія**, магістрантка кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Творчість поета-пісняра Петра Фатенка.*

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА І КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ

1. **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska), **Anna Steliga**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska). – *Sztuki plastyczne w edukacji – nowe oblicza i wyzwania.*
2. **Сташук Олександр**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Тональне вирішення академічного рисунку в контексті сучасної мистецької освіти.*
3. **Steliga Anna**, dr Wydziału Sztuki Uniwersytetu Rzeszowskiego (Polska), **Bugajska-Bigos Iwona**, dr hab. Państwowej Wyższej Szkoły w Nowym Sączu (Polska). – *Sztuki plastyczne jako forma wspierania rozwoju dzieci i młodzieży.*
4. **Власюк Олена**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету. – *Формування художнього досвіду студентів засобами декоративно-прикладного мистецтва.*
5. **Ганжа Микола**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету – *Використання навчально-виховних властивостей мистецтва дизайну – виклик сьогодення в освітньому середовищі.*
6. **Чернюшок Ольга**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського

- державного гуманітарного університету – *Розвиток креативного мислення у підготовці майбутніх художників-педагогів.*
7. Глушук Оксана, старший викладач кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Мистецько-освітній потенціал креативних просторів у міському середовищі*
  8. Кулінка Ірина, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Культурно-мистецькі проєкти в культурно-дозвілєвій практиці Рівненського обласного краєзнавчого музею.*
  9. Ковтун Анна, магістрантка кафедри образотворчого мистецтва Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка – *Педагогічний потенціал квілінгу.*
  10. Рудописов Євген, магістр, вчитель образотворчого мистецтва дитячої школи мистецтв №1 (м. Запоріжжя) – *Особливості вивчення парадного портрета в загальноосвітній школі.*
  11. Єфимець Людмила, магістрантка кафедри культурології і музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету – *Туристична сфера України як сегмент культурної політики держави: історія та історіографія проблеми*

Список використаних джерел:

1. Володько Р.Т. Твори народного мистецтва. Витинанка. К.: Мистецтво, 1999. 226 с.
2. «Дерево життя»: Витинанка. Вишиванка. Виставки. [Електронний ресурс] Режим доступу: artmuseum.kh.ua > events > derevo-zhittya.
3. Довбня С. О. Витинанка – вид народного декоративно-прикладного мистецтва / С. О. Довбня. Полтава: АСМІ, 2000. 140 с.
4. Дмитро Король. Рукотвори. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://rukotvory.com.ua> > maystry > dmytro-korol.
5. Думка-Кондратьєва Ю. Витинанковий рай Дмитра Короля / «Зоря Полтавщини», 17 вересня, 2017 р.
6. Кляйстер Н. Декоративно-прикладне мистецтво як елемент української художньої культури / *Мистецтво і освіта*. 2006. №8. С. 22-29.
7. Мельник В. Мистецтво витинанки та аплікації. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2006. 220 с.
8. Римов Ф. Н. Витинанки. К.: А.С.К., 2005. 112 с.
9. Станкевич М. Українські витинанки. К.: Наукова думка, 1986. 527 с.
10. Сухорукова Г. В. Українські витинанки. К.: Грайлик, 1995. 210 с.

Дибач Ірина

магістрантка кафедри

образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва

Рівненський державний гуманітарний університет

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ МИСТЕЦТВА

Історична та гуманістична місія митця – письменника, художника, музиканта – полягає у тому, щоб у своєму творчому доробку порушувати фундаментальні проблеми людського існування. Ця теза точно й лаконічно сформульована Ліною Костенко: «Поет – це медіум історії».

Сьогодні митці покликані привертати увагу людей до суперечностей глобалізації, заздалегідь передбачаючи проблеми, діючи на випередження і надаючи змогу науковцям, політикам, експертам, громадським активістам

розмірковувати над поставленими актуальними питаннями завчасно. Відповідно, письменники й митці не можуть залишити поза увагою й виклики екологічних криз в їхніх антропологічних вимірах.

Сьогодні надзвичайно актуально постає питання про роль мистецтва в осягненні природи, мистецьку рефлексію над екологічними кризами та пошук шляхів гармонізації зв'язків між людиною та природою... Відомо, що природа є одним із найбільших джерел мистецького натхнення. Тому, якщо таке джерело згасає чи міліє, це не може не хвилювати митця, залишати його байдужим. Так, вже наприкінці XIX – початку XX ст. в Європі чітко виокремилися групи людей, що підняли свій голос на захист природи, що стрімко руйнувалася під натиском індустріалізації та урбанізації, які були стурбовані виснаженням природних ресурсів, занепадом природнокультурної спадщини, що ставало причиною внутрішньої кризи людини, її дискомфорту, втрати сенсу буття. Серед них були письменники, вчені натуралісти, громадські діячі, митці, котрі пропонували розглядати природу «як джерело гармонії та стабільності, здатне протистояти руйнівній силі індустріальної цивілізації, що стрімко змінювала світ». Ці ідеї не лише сприяли формуванню уявлень про природний порядок, якого слід дотримуватися в суспільному житті, а й закликали суспільство до активних дій на захист взірців незайманої дикої природи та природнокультурної спадщини

Розповідаючи про світ, художники відтворювали загальні уявлення людей різних історичних періодів. Наприклад, картина, яку залишили по собі австралійські аборигени. На ній зображено міфічний світ історії, що пояснює процес створення ландшафтів, місць та моделі тогочасних відносин людини з природою. Не було жодного поділу на природу та людське суспільство. Існував набір взаємовідносин, що становив динамічну та всеохопну мережу.

Ще одним вікном до розуміння давніх уявлень про світ є триптих Ієроніма Босха «Сад земних насолод». На ньому можна побачити Землю, яка знаходиться поміж едемським садом та пеклом. Це місце змішання людських, тваринних, рослинних та фантастичних постатей у загальній какофонії

невинної та чуттєвої насолоди. В ньому немає чіткої відмінності між реальним та уявним, добрим та поганим, невинним та розбещеним.

Скульптура Джейсона де Кайрес Тейлора «Антропоцен» є частиною скульптурного парку митця, який знаходиться на дні Карибського моря, неподалік від Гренади. Підводні скульптури Тейлора зроблені з кислотно нейтральних матеріалів. Вони стали простором для розмноження підводних організмів, зокрема коралових рифів, які поволі втрачають ареал свого існування. Скульптурний парк Тейлора є прикладом мистецької співпраці людини та природи, мистецтва в контексті практичного навичку переосмислення проблем та пошуку креативного шляху до їхнього вирішення.

Зараз ми визначаємо особливості природного рельєфу як щось величне та довершене. У цьому можна переконатися, відвідавши Великий Каньйон і поспілкувавшись із тамтешніми туристами. Вони стверджують, що це щось неймовірне, ознака божого творіння. Виникає питання: чому людство так кардинально змінило власне сприйняття природи?

Вагомий внесок у зміну парадигми реценції природи зробили поети та письменники, які вперше почали ходити у гори та писати про них із притаманною їм поетичністю. Серед них Вільям Вордсворт, Персі Біші Шеллі, Семюел Колрідж та інші. Вони створили серію варіаційних визначень для зображення прекрасного у живописі. З часом ці терміни «прекрасне», «мальовниче» та «піднесене» набули технічної конотації, що вносило нові концепти у діяльність митців 150 років тому.

Без творчого внеску художників та фотографів не було б системи національних парків, перші з яких з'явилися саме в Америці. Спершу вони були монументальними мальовничими місяцями, які не передбачали функцій захисту природи чи збереження рідкісних біовидів. Джон М'юр часто закликав своїх товаришів-митців приїхати, щоб оглянути ці місця та створити мистецький продукт. Згодом, залізничні компанії платили їм за відвідини Йосемітського та Слоустоунського національних парків. Таким чином, завдяки творам мистецтва мешканці сходу Америки могли дізнатися про національні

парки. Для американців XIX століття це було вкрай важливо, адже держава намагалась відрізнитись від Європи, яка на той час вже мала довголітню історію.

У 1864 р. вийшла книга Джорджа Перкінса Марша «Людина й природа». Приблизно тоді ж з'явилась праця Чарльза Дарвіна «Походження видів». З одного боку, ці книги створили концептуальний дуалізм між людиною та природою. З іншого ж, наголосили на тому, що людина є невід'ємною частиною природи. Для тогочасної Європи думка про те, що людина і природа є спорідненими речами, була доволі революційною.

Німецький біолог Ернст Геккель першим вжив термін екологія, що у перекладі з латинської мови означало «наука про дім». Поширювалися ідеї про те, що ми є частиною системи природи, котру можна зобразити як дерево, гілки якого розростаються у різні сторони. Людство є однією із тих гілок, котра росте на рівні з усіма іншими.

XX століття ознаменував початок екологічної науки. Згідно з її засадами, природні спільноти розвиваються до гармонійного пункту, де все співіснує, як «суперорганізм». Місце людини у цій системі невідоме. Відомий еколог Олдо Леопольд створив так звану «етику землі». Він стверджував, що «річ добра у тому випадку, коли вона покликана зберегти цілісність, стабільність та красу біотичної спільноти. Якщо ж ні – річ не є доброю».

Еко-митці ставлять важливі питання та допомагають людству зрозуміти складні проблеми за допомогою образів, історій та відчуттів. Вони залучають, об'єднують та мобілізують спільноти. Для прикладу, Маріна Зуркова створила відео, яке демонструє, як виглядатиме її місто за 20 чи 30 років, якщо прогнози кліматологів стануть реальністю.

Еко-митці висвітлюють екологічні проблеми та привертають до них увагу. Деякі з них показують наш світ без прикрас. Еко-митці освоюють, зцілюють, змінюють та трансформують токсичну спадщину людства.

Висновки. Для пошуку шляхів подолання екологічної кризи сучасності дослідники все частіше звертаються до мистецького осягнення природи та

мистецької рефлексії над екологічними кризами. Екологічні виклики сьогодення, з одного боку, формують нові запити до мистецтва, створюють новий суспільний дискурс та нові проєкції їх мистецького осмислення, з іншого, – змінюють саме мистецтво, генеруючи як нові напрями, стилі, форми мистецтва, так і філософські рефлексії над ними. Ці питання входять до сфери компетенції нової дисципліни – екологічної (інвайронментальної) естетики. Екологічна естетика переживає етап становлення свого понятійно-категоріального апарату та визначення предмету, методу та завдань дослідження. Екологічна (інвайронментальна) естетика звертається до природи як до взірця, на який слід орієнтуватися в творчому процесі. Центральним поняттям екологічної естетики є поняття краси в природі, або прекрасного в природі. Також варто зазначити, що екологічна (інвайронментальна) естетика – це достатньо новий і мало розроблений напрям філософських досліджень на вітчизняних теренах.

Список використаних джерел:

1. Філяніна Н. Мистецьке осягнення природи та екологічна естетика. Науковий вісник. Серія «Філософія». Харків: ХНПУ, 94 2015. Вип.44
2. Якубич С. Як мистецтво впливає на екологію [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://collegiummusicum.com.ua/ekologichnyj-vplyv-mystetstva/>
3. М. М. Мусієнко, В. В. Серебряко. Екологія. Охорона природи: словник-довідник. Рец. : С. А. Мороз. К. : Знання, 2007. 624 с.